

Národná podnikateľská cena za životné prostredie v SR 2025

O súťaži

V Európskej únii už od roku 1987 prebiehala súťaž o *Európsku podnikateľskú cenu za životné prostredie* (*European Business Awards for the Environment - EBAE*). Bola príležitosťou pre celospoločenské uznanie tých podnikateľských subjektov, ktoré v súlade s princípmi udržateľného rozvoja svojimi politikami, praktikami a procesmi prispievajú k ekonomickému a sociálnemu rozvoju za súčasného znižovania negatívnych vplyvov na životné prostredie. Súťaž pre Európsku komisiu každé dva roky organizovalo Generálne riaditeľstvo pre životné prostredie (DG Environment). Podmienkou zapojenia subjektov z jednotlivých členských štátov do tejto súťaže bolo získanie popredného umiestnenia v národnej súťaži.

EBAE ročník 2020 sa aj v náročných pandemických podmienkach uskutočnil podľa plánu, avšak plne online. Zároveň bol tento mimoriadny ročník EBAE aj posledným, nakoľko Európska komisia sa v júli 2021 rozhodla už ďalej nepokračovať.

Z iniciatívy ASPEK – Asociácie priemyselnej ekológie na Slovensku sa súťaž o *Národnú podnikateľskú cenu za životné prostredie v SR (NPC)* konala prvýkrát v roku 2007. Národná súťaž umožnila slovenským subjektom zapojenie do medzinárodnej súťaže EBAE a ich pozitívnu propagáciu v európskom priestore.

Napriek rozhodnutiu EK o zastavení najstaršej európskej súťaže ASPEK má záujem v súťaži pokračovať na národnej úrovni.

Cieľom súťaže o Národnú podnikateľskú cenu za životné prostredie v SR je aj naďalej podpora aktivít podnikateľských subjektov, ktoré si uvedomujú svoju zodpovednosť voči súčasným, ale aj budúcim generáciám a svojimi činmi výrazne prispievajú k znižovaniu negatívnych vplyvov na životné prostredie. Súťaž má podporiť záujem o aktivity, zamerané na udržateľný rozvoj a propagáciu subjektov, ktorých správanie predstavuje výrazný progres a prínos pre hospodársky a spoločenský rozvoj bez ujmy na životnom prostredí a prírodných zdrojoch.

Už 10. ročník Národnej podnikateľskej ceny za životné prostredie v SR 2025 vyhlasuje ASPEK – Asociácia priemyselnej ekológie na Slovensku. ASPEK je administrátorom súťaže a tradične zabezpečoval funkciu národného koordinátora vo vzťahu k európskej súťaži. Národná súťaž má rovnaké kategórie a kritériá ako pôvodná súťaž o európske podnikateľské ceny za životné prostredie.

Účastníci súťaže

Súťaže sa môže zúčastniť právnická osoba alebo fyzická osoba – podnikateľ, registrovaná v SR, ktorá počas posledných 2 rokov (2023 - 2024) dosiahla významné výsledky vo svojej činnosti v niektorej (alebo niektorých) z určených kategórií. Predpokladá sa, že pôjde prevažne o spoločnosti s orientáciou na výrobu a služby, nevylučuje sa však aj účasť iných subjektov, ak spĺňajú stanovené požiadavky.

Kategórie

A. MANAŽMENT

Subjekty s jasnými strategickými víziami, politikami a systémami manažérstva, ktoré sú preukázateľne funkčné, prispievajú k udržateľnosti a prinášajú vynikajúce výsledky.

Environmentálne, hospodárske a spoločenské aspekty trvalej udržateľnosti musia byť jasne integrované do všetkých politík subjektu a jeho praktickej činnosti. Musia byť stanovené jasné ciele, zamerané na zníženie negatívnych vplyvov činností na životné prostredie, vrátane cieľov a ukazovateľov správania sa v oblasti monitorovania a reportingu. Subjekt musí mať zavedený mechanizmus na riešenie širších problémov spoločenskej zodpovednosti, ako sú zapájanie miestnych spoločenstiev, práva zamestnancov a vplyvy na dodávateľský reťazec.

Systémy manažérstva sa musia riadiť zásadou rešpektovania opodstatnených požiadaviek všetkých dotknutých, so zjavným pravidelným a systematickým dialógom v kľúčových bodoch tohto procesu. Subjekt musí mať zavedený systém manažérstva podľa uznávaných noriem (EMAS, ISO 14 001). Vo všetkých týchto ohľadoch musí subjekt preukázať, že je v uvedenom smere v popredí a je príkladom, ktorý inšpiruje ostatných, aby ho nasledovali.

B. PRODUKT/SLUŽBA

Subjekty, prinášajúce novo-vyvinutý výrobok, alebo službu, ktoré poskytujú lepšie plnenie potrieb užívateľa, s ohľadom na zníženie využívania, alebo poškodzovania prírodných zdrojov, prispievajú tak k napĺňaniu princípov trvalo udržateľného rozvoja.

Výrobkom alebo službou môže byť nový, alebo modifikovaný návrh, alebo inovatívne uplatnenie už existujúceho produktu spôsobom, ktorý podporuje udržateľnejšie modely výroby a spotreby. Výrobok, alebo služba musia spĺňať potreby spotrebiteľov a zlepšovať kvalitu života za súčasnej minimalizácie využívania prírodných zdrojov, používania toxických materiálov, ako aj produkcie emisií, odpadov a znečisťujúcich látok počas životného cyklu. Výrobok, alebo služba musia byť ekonomicky prijateľné a ich výroba a spotreba má prispievať k spravodlivému sociálnemu pokroku. Produkty, prihlasované do tejto kategórie majú predstavovať špičku vývoja udržateľných výrobkov a služieb a mali by sa stať príkladom a inšpiráciou pre iných. Tam, kde je to možné, by mala byť prihlasovanému produktu už udelená environmentálna značka.

C. PROCES

Subjekty, uplatňujúce nové výrobné technológie s pozitívnym príspevkom k environmentálnym aspektom udržateľnosti, zvyšujúce efektivitu zdrojov a znižujúce negatívne vplyvy na životné prostredie.

Nový výrobný proces môže zahŕňať celkom novú technológiu, alebo techniku, alebo inovatívne uplatnenie už existujúcej. V každom prípade má byť pozitívnym príspevkom k environmentálnym aspektom udržateľnosti a zároveň má byť pozitívnym príspevkom k ekonomickým aj sociálnym dopadom. Od nového procesu sa očakáva, že zvýši efektivitu využívania zdrojov a zníži negatívne vplyvy na životné prostredie počas celého životného cyklu úsporou materiálu a energie, preorientovaním z neobnoviteľných na obnoviteľné zdroje, vyhýbaním sa používaniu nebezpečných látok a znížením produkcie emisií a odpadov.

Prihlášky do tejto kategórie musia predstavovať významný pokrok v tom, čo sa považuje za „najlepšiu dostupnú technológiu alebo techniku“ podľa súčasného rámca predpisov EÚ.

Prihlášky

Prihlasuje sa priamo subjekt, ktorý má záujem sa súťaže zúčastniť. Administrátor súťaže môže vyzvať vybraný subjekt na podanie prihlášky na základe návrhu tretej osoby, prípadne z vlastnej iniciatívy.

Subjekty, prihlasujúce sa do súťaže, zašlú administrátorovi prihlášku vrátane súťažného formulára, špecifického pre každú kategóriu. Tlačivá budú dostupné na webovom sídle administrátora.

Formálne posúdenie oprávnenosti vstupu do súťaže vykoná administrátor.

Dokumenty, súvisiace s prihláškou do súťaže budú akceptované za nasledujúcich podmienok:

1. Prihláška a súťažný formulár vo formáte pdf a ostatné prílohy vo vhodnom formáte budú doručené administrátorovi najneskôr v deň uzávierky na adresu:
ebae@aspek.sk.
2. Jeden exemplár súťažnej dokumentácie s podpisom štatutárneho zástupcu a pečiatkou prihlasovateľa (prihláška, súťažný formulár a prílohy – tlačeny originál pre archívne účely) bude odoslaný najneskôr v deň uzávierky na adresu administrátora:
ASPEK, Dolný Šianec 1, 911 01 Trenčín.

Uzávierka prihlášok: 30. septembra 2025

Hodnotenie

Zhodnotenie prihlásených projektov a ich výber na ocenenie v každej kategórii vykoná nezávislá hodnotiaci komisia, zložená z významných odborníkov v oblasti životného prostredia, vymenovaná administrátorom.

Komisia má právo niektoré ocenenie neudelieť, prípadne udeliť dve rovnocenné ocenenia alebo mimoriadne ocenenie.

Administrátor pozve zástupcov ocenených subjektov na vyhlásenie výsledkov súťaže najneskôr 10 dní pred jeho konaním.

Ocenenie

Vyhlásenie výsledkov sa plánuje na november 2025.

Ocenené subjekty budú mať možnosť prezentovať aktivity, ocenené v súťaži, na vybraných podujatiach ASPEK.